Kirjallinen kysymys KK 189/2021 vp

Mari Holopainen vihr ym.

Kirjallinen kysymys koronavirustartuntojen jäljityksen tehostamisesta epidemian leviämisen estämiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Koronaepidemiatilanne on vaikeutunut erityisesti tiheämmin asutuilla kaupunkiseuduilla ja alueilla, joihin kohdistuu liikenneyhteyksiä ulkomailta sekä helpommin leviävien virusmuunnosten seurauksena. Valtioneuvoston linjaaman testaa, jäljitä eristä, hoida -strategian tarkoituksena on katkaista tartuntaketjut mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta epidemian leviämistä voidaan estää. Testaa, jäljitä, eristä ja hoida -strategia ei poista tarvetta tartunnalle altistavien kontaktien rajaamiseen epidemiatilanteessa, mutta strategian jokaisen osa-alueen toimivuus on varmistettava. Tartuntojen päivittäiset määrät on saatava laskemaan huomattavasti ja useiden asiantuntijoiden mukaan nopeasti vähintään puolitettua nykyisestä.

Tällä hetkellä tartunnan lähde saadaan selville enää vain osassa tapauksista. Tartunnanjäljityksen viiveet hankaloittavat epidemian torjumista. Ongelmakohdaksi on tunnistettu ainakin liian hidas tartunnoista ja altistumisista tiedottaminen.

Aikuisväestön tuottama infektiopaine on keskeinen epidemian leviämisen kannalta. Työpaikat ovat kodeissa ilmenevien tartuntojen jälkeen merkittävä epidemian lähde. Esimerkiksi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin mukaan teollisuuden tartunnat ovat keskeinen epidemian lähde. Työpaikkojen tartuntaketjujen estämiseksi ja havaitsemiseksi on tehtävä korjauksia, jotta saataisiin teollisuudessa, rakennustyömailla ja muilla työpaikoilla havaitut tartuntaketjut pysäytettyä. On keskeistä valvoa, miten altistumisista ilmoittaminen ja niihin reagointi toimivat. Sen tyyppisiä rajoituksia, jotka ovat kohdistuneet esimerkiksi oppilaitoksiin ja useisiin palveluvaltaisiin elinkeinoihin, ei ole ollut käytössä. Tarvittavat, vaikuttavat ja oikeasuhtaiset lainsäädännölliset keinot on varmistettava kaikkien työpaikkojen osalta.

Kouluissa ja päiväkodeissa esiintyy käytäntöjä, joiden myötä opettajia on kielletty kertomasta tartunnoista luokalle, vaikka tieto luokassa esiintyvästä tartunnasta olisi. Tieto liikkuu joissain tapauksissa nopeammin ja sattumanvaraisesti riippuen esimerkiksi siitä, että onko vanhemmilla käytössään ryhmäkeskusteluun tarkoitettuja kanavia. Mikäli vanhemmat ennakoiden ottavat lapsen puutteellisen tiedon vallitessa kotiin pois koulusta, kyseessä ei ole kuitenkaan kaikissa tapauksissa luvallinen poissaolo.

Kunnissa ja yksiköissä esiintyy erilaisia käytäntöjä sen osalta, millä perusteella ja keitä karanteeniin asetetaan. Samoin joukkoseulontojen käyttö vaihtelee. Olennaista on varmistaa, että käytän-

Valmis
5.0

nöt altistuneiden arvioinnissa seuraavat epidemian kehitystä, ja esimerkiksi muuntovirusten aiheuttamat muutostarpeet jäljitykseen ja karanteeneihin asettamiseen toteutuvat viivytyksettä.

Omaksuttu linja, jossa tiedotus osalle sairaalahoitoa vaativasta yleisvaarallisesta tartuntataudista voi viivästyä päivillä, muodostaa lähipiirille vakavan sairastumisen riskin. Altistumisilmoitusten ja karanteenimääräysten viivästyessä virusta voi levittää tietämättään eteenpäin.

Jäljityksen kansallinen koordinointi ja sitä kautta tapahtuvan tiedonkeruun toimivuus on varmistettava. Tarvittaessa jäljityksen toimivuus on varmistettava paitsi riittävällä kuntien ja valtion välisellä yhteistyöllä ja resursoinnilla, mutta myös lainsäädännöllä, mikäli muilla keinoin siinä ei onnistuta. Kuten muissakin terveydenhuollon toimenpiteissä, saattaa olla tarpeellista asettaa aikaraja sille, kuinka nopeasti tartunnasta pitää kertoa.

Vaikka tartunnanjäljitykseen ja epidemiayksiköihin on palkattu lisää henkilökuntaa, lisääntyvään henkilömäärä ei riitä korvaamaan prosesseissa esiintyviä puutteita. Lisäksi jäljitykseen on jouduttu palkkaamaan terveydenhuollon henkilökuntaa samalla siirtäen heitä muista terveydenhuollon tehtävistä pois. Jäljitystehtävissä toimiminen on mahdollista useammalla osaamistaustalla ja olisikin tarpeen kansallisesti varmistaa tekijöiden palkkaaminen myös muilla koulutustaustoilla näihin tehtäviin, jotta terveydenhuollon saatavuus ei tästä syystä kärsi.

Tietopohjainen päätöksenteko onnistuu vain, jos tietoa kerätään ja avataan. On tärkeää, että etenkin tartuntojen lähteistä saadaan mahdollisimman ajantasaista tietoa mahdollisimman vaikuttavien toimenpiteiden kohdentamiseksi. Laajaa tietoa on mahdollista kerätä jäljityksen yhteydessä, mikäli tiedonkeruuta on järjestetty ja ohjeistettu. Ennakoivat toimet, kuten viestintä ja tartuntaketjujen katkaiseminen epidemian kannalta korkean esiintyvyyden alueilla ja kaupunginosissa, ovat tarpeellisia. Asiantuntijoiden suosittamat rokotteiden kohdennukset epidemiariskin perusteella parantavat vaikuttavuutta, vähentävät sairaalajaksoja ja kuolemia sekä pienentävät kansantalouden tappioita.

Apua tartuntaketjujen katkaisemiseen on toivottu myös Koronavilkku -sovelluksesta, joka ilmoittaa käyttäjälleen virukselle altistumisesta tietosuoja huomioiden, mikäli sovellus on asennettu asianmukaisesti. Altistumisilmoituksen tulkintaa vaikeuttaa kuitenkin ainakin se, ettei ilmoituksen saaneella ole tietoa, minä päivänä mahdollinen altistuminen on tapahtunut. Koronavilkun altistumisilmoitukset voivat tulla yli viikon viiveellä. Parannusten tuomat taloudelliset hyödyt tulisi laskea myös ja ottaa vaikuttavat toimet käyttöön.

Jotta epidemian leviämistä on mahdollista ehkäistä, on tiedon kuljettava välittömästi, tarvittaessa lainsäädäntöä muuttamalla.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

> *Mihin toimenpiteisiin hallitus ryhtyy testaa, jäljitä, eristä ja hoida -strategian ja erityisesti koronavirusjäljityksen tehostamiseksi, ja*

Kirjallinen kysymys KK 189/2021 vp

miten altistumisesta kertovien apuvälineiden kuten Koronavilkun toimivuutta aiotaan parantaa?

Helsingissä 31.3.2021

Mari Holopainen vihr
Pirkka-Pekka Petelius vihr